

ŚWIĘTA WIELKANOCNE

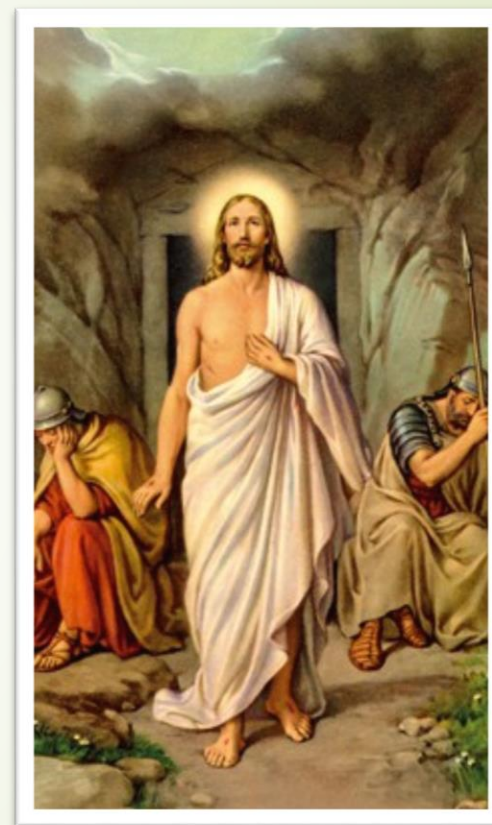

Wielkanoc to najważniejsze i najstarsze spośród wszystkich świąt chrześcijańskich. Upamiętnia mękę, śmierć oraz zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa (misterium paschalne). Pierwotnie Wielkanoc zwana również Zmartwychwstaniem Pańskim, Wielką Niedzielą lub Niedzielą Wielkanocną była świętem poprzedzonym kilkudniowym postem, podczas którego składano ofiarę. Z czasem post poprzedzający trzydniowy obchód tzw. Triduum Paschalnego wydłużony został do czterdziestu dni, a ostatni jego tydzień który rozpoczyna Niedziela Palmowa nazywany jest Wielkim Tygodniem.

OBCHODY WIELKANOCY

Kolejną tradycją wielkanocną jest robienie pisanek. To zwyczajowa nazwa jajka zdobionymi różnymi technikami. Dawniej zdobieniem zajmowały się wyłącznie kobiety, mężczyźni zaś nie wolno było wchodzić w tym czasie do pomieszczenia. Obecnie dekorowaniem jaj zajmują się wszyscy domownicy, a przede wszystkim dzieci. Co ciekawe, w zależności od techniki zdobienia, świąteczne jajka mogą mieć różne nazwy - drapanki, kraszanki, pisanki, oklejanki, nalepianki oraz ażurki. Dzielenie się poświęconym jajkiem przed wielkanocnym śniadaniem, podobnie jak bożonarodzeniowy zwyczaj łamania się opłatkiem, jest wyrazem przyjaźni.

NIEDZIELA PALMOWA

Zwyczaj święcenia palemek otwierający Wielki Tydzień wprowadzono na pamiątkę przejazdu Jezusa przez Jerozolimę. Według ludowej tradycji, poświęcona palemka przynosi szczęście i zdrowie wszystkim członkom rodziny. Najpierw delikatnie bito najbliższych pobłogostawionymi stroikami, co miało odgonić od nich choroby i niepowodzenia. Zachowanie palemki w domu miało chronić domowe ognisko i przynosić jego mieszkańcom szczęście przez cały rok. Z kolei potknięcie bazi miało strzec nas przed chorobami, a nawet wywróżyć urodę i bogactwo! Niedziela Palmowa wypada 7 dni przed Wielkanocą.

ŚWIĘCENIE POKARMU

Innym wielkanocnym zwyczajem jest chodzenie do kościoła ze święconką. Pokarmy wchodzące w skład święconki to zazwyczaj jaja, które symbolizują nowe życie, baranek symbolizujący Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa, sól kuchenna, pieprz, chleb, wędlina, kiełbasa, chrzan oraz świąteczne ciasta. Dodatkowo koszyk, najczęściej z wikliny, przyozdabia się listkami bukszpanu lub borowiny. Ze święconką do kościoła chodzi się w sobotę, dzień przed Wielkanocą. Następnie poświęcone pokarmy spożywamy podczas świątecznego, niedzielnego śniadania. Oprócz tego na stole znajdują się tradycyjne potrawy wielkanocne w Polsce jak: żurek z jajkiem, biała kiełbasa, czy mazurek na deser.

PISANKI

Kolejną tradycją wielkanocną jest robienie pisanek. To zwyczajowa nazwa jajka zdobionymi różnymi technikami. Dawniej zdobieniem zajmowały się wyłącznie kobiety, mężczyźni zaś nie wolno było wchodzić w tym czasie do pomieszczenia. Obecnie dekorowaniem jaj zajmują się wszyscy domownicy, a przede wszystkim dzieci. Co ciekawe, w zależności od techniki zdobienia, świąteczne jajka mogą mieć różne nazwy - drapanki, kraszanki, pisanki, oklejanki, nalepianki oraz ażurki. Dzielenie się poświęconym jajkiem przed wielkanocnym śniadaniem, podobnie jak bożonarodzeniowy zwyczaj łamania się opłatkiem, jest wyrazem przyjaźni.

ŚMINGUS-DYNGUS

Śmigus-dyngus, który obchodzi się w Wielkanocny Poniedziałek, inaczej Lany Poniedziałek, polega na wzajemnym oblewaniu się wodą. Dawniej Słowianie uważali, że lanie się wodą sprzyja płodności, dlatego oblewano przede wszystkim panny na wydaniu. Obecnie, w odróżnieniu od pierwotnych tradycji, wodą oblewa się wszystkich, bez wyjątków. Zwyczaj ten popularny jest przede wszystkim wśród dzieci i młodzieży, które w okresie wielkanocnym kupują specjalne pistolety na wodę lub balony wodne.

CIEKAWOSTKI ZWIĄZANE Z WIELKANOCĄ

Co roku od 1958 roku, w Lipnicy Murowanej organizowany jest konkurs na najwyższą palmę. W każdą Niedzielę Palmową prezentowane są własnoręcznie zrobione palmy, które mają być nie tylko pięknie udekorowane, ale muszą być jak najwyższe! Wykonane z wikliny, zdobione kwiatami, barwnymi wstążkami i bibułą wzbudzają niemały zachwyt. Obecny rekord lipnickiej palmy to aż 36,04 metrów wysokości!

Wielkanoc symbolizuje odrodzenie i nowe życie. Dotyczy to też sił natury - w tym czasie ostatecznie rozprawiamy się ze srogą zimą, żeby ustąpić miejsca budzącej się wiosnie. Wielkotygodniowe porządki służyły wymiataniu mroźnej pory roku, a z nią chorób i nieszczęść.

Topienie Judasza

Wielka Środa była dniem wymierzania sprawiedliwości na zdrajcy. Młodzieńcy przygotowywali dużą kukłę ze słomy i starych ubrań. Zakutą w łańcuchy ciągnęli po wsi, by ostatecznie zatopić ją w bagnie lub stawie. Przeprawie towarzyszyli gapie, którzy okładali słomianego Judasza kijami.

Pogrzeb żuru

Żur był niegdyś potrawą postną, jedzoną podczas 40-dniowego, Wielkiego Postu. Dwa dni przed Wielkanocą lokalna społeczność urządzała obrządek zwany pogrzebem żuru. Wówczas wylewano gary zupy na ziemię na znak rozpoczęcia czasu radości i zabawy.

Wieszanie śledzia

Wielki Post to 6 tygodni wyrzeczeń, w tym rezygnacja z pokarmów mięsnych. Śledź był częścią jadłospisu wielkopostnego. Gdy czas wstrzemięźliwości dobiegał końca, lud karał nieszczęsną rybę "za wyganianie mięsa", przybijając ją do drzewa.

Niedziela Wielkiej Nocy

Rano rozbrzmiewały głośne dźwięki dzwonów i fajerwerki, które ogłaszały zmartwychwstanie Jezusa. Mieszkańcy udawali się na poranną mszę nazywaną rezurekcją. Po powrocie do domu zasiadali przy świątecznym stole i spożywali poświęcone pokarmy. W jadłospisie musiały obowiązkowo pojawić się dwa ciasta: baba i dziad, czyli słodki mazurek.

Rękawka – polski zwyczaj wielkanocny obchodzony w Krakowie we wtorek po świętach wielkanocnych, pierwotnie nawiązujący do słowiańskiej tradycji wiosennych Dziadów. Do tradycji rękawki należało m.in. rzucanie oraz toczenie jaj, symbolu nowego życia.

*Wielkanoc nadchodzi,
więc życzyć nie szkodzi :
wielkiego zająca,
pisanek tysiąca,
Dyngusa mokrego
i wiele dobrego !*

*Zdrowych, radosnych
i pogodnych
Świąt Wielkiej Nocy!*

